

Закон о удружењима, зборовима и договорима, 1931.

Садржај

Глава прва. О удружењима (§ 1–20)

Глава друга. О зборовима и договорима (§ 21–35)

Глава трећа. Опште и завршне одредбе (§ 36–42)

342.727/28
(497.11)(0945)

ПРКА ЗАКОНА

дених и објашњених судском
министративном праксом
Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 193.

ЗАКОН

О УДРУЖЕЊИМА, ЗБОРОВИМА И ДОГОВОРИМА

ОД 18. СЕПТЕМБРА, 1931. ГОД.

БИБЛИОТЕКА
Министарства Права
Бр. 3652

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1
1931

у новом инвентар бр. 2455/1/

1 јануара 1942 год.

Београд

193. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА

протумачених и објашњених судском
и административном праксом

Издаје Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 193.

ЗАКОН

О УДРУЖЕЊИМА, ЗБОРОВИМА И ДОГОВОРИМА

ОД 18. СЕПТЕМБРА, 1931. ГОД.

оригинал

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1
1931

Дис. бр.
38584

САДРЖАЈ

Глава прва. О удружењима (§ 1—20)	5
Глава друга. О зборовима и договорима (§ 21—35)	18
Глава трећа. Опште и завршне одредбе (§ 36—42)	25

За Штампарију „ПРИВРЕДНИК“
Кнез Михаилова Бр. 3. — Београд
Телефон 21-450.

Благојевић Д. Живојин, Кондина
ул. Бр. 10.

~~БИБЛИОТЕКА~~
~~Министарства Правде~~
~~Бр. _____~~

ЗАКОН

о удружењима, зборовима и договорима.

од 18. септембра, 1931. год.

Глава прва. О удружењима.

§ 1. — Грађани имају право удруживања у границама овога закона.

По чл. 13. Устава: „Грађани имају право удруживања, збора и договора у границама закона. Не може бити удруживања на верској или племенској или регионалној основи у партиско политичке сврхе као ни у сврхе физичког васпитања. — На зборове се не може долазити под оружјем.“

Законодавац у принципу не признаје тајна удружења.

Спорно би било, да ли и у колико овај Закон важи за разна асталска и кафанска удружења, на пр. са добротворним циљевима (као „Ротква“, „Љуба с Уба“ итд.).

По § 161 Кривичног закона: „Чланови удружења, чије би уређење или циљ били противни наређењима казних или војних закона,

у колико такво удруживање не прелази у теже кривично дело, казниће се затвором до две године или новчано до 20.000, динара.“

По чл. 1. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави: „Као злочинство у смислу казненог закона сматраће се и ова дела: 1) писање, издавање, штампање, растурање: књига, новина, плаката или објава, којима се иде на то, да се ко подстрекне на насиље према државним властима, и у опште, да се угрози јавни мир или доведе у опасност јавни поредак. Ово важи и за сваку писмену или усмену пропаганду или убеђивање других да треба променити политички или социјални поредак у држави злочином, насиљем или ма којом врстом тероризма; — 2) организовање, потпомагање или постајање чланом каквог удружења које би имало за сврху пропаганду комунизма, анархизма, тероризма или удружења за илегално приграбљивање власти као и у опште оно што се садржи у предњој тачци; — 3) издавање под закуп или ма у којем виду уступање зграда или просторија за скупљање лица, којима би био циљ припрема или рад за остварење чега од онога, што је изложено у горњим двама тачкама, ако је онај који је зграду или просторију уступио, знао на шта ће се оне употребити; — 4) организовање, здруживање или пропаганда, којима се иде на то, да се проузрокује војна побуна, метеж, непослушност или незадовољство код војника или да се грађани или војници не одазивају својим војним дужностима или да се омета, отежава или ограничи производња, поправка или пренос војног материјала или снабдевање војске за њене потребе, као и у опште свака пропаганда про-

тив установе војске, као и свака припрема покушај или извршење у циљу да се поруше или пониште објекти, који служе јавном саобраћају, јавним инсталацијама и потребама; — 5) стављење у везу са каквом личношћу или каквим друштвом у иностранству у циљу добијања какве помоћи отуда ради припреме за револуцију или насилну промену садашњег политичког стања у земљи или другог чега у предњим тачкама предвиђенога, као и свако помагање кога иностраног лица или друштва од стране некога са територије наше Краљевине кад то лице или друштво ради против уређења, поретка или јавног мира наше државе; — 6) производња или прокупљање оружја, оруђа, справа или експлозива ради којег од напред поменутих циљева, као и свако прикривање тих предмета. —

§ 2. — (1) Кад се намерава основати удружење које потпада под одредбе овога закона, оснивачи ће поднети пријаву надлежној општој управној власти другог степена преко опште управне власти првога степена, и приложити јој, у пет једнаких примерака, друштвена правила, која морају потписати најмање три оснивача.

(2) Првостепена власт ће, на захтев, одмах писмено потврдити кад пријаву прими.

У законодавству није јасно утврђено које су опште управне власти првога а које другог степена. — То би свакако увек зависило од конкретног случаја односно од дотичног законског прописа. Јер и ако је на пр. Министарство унутрашњих послова (по ал. 1. чл. 1. Зак. о унутр. управи) врховно надлештво за унутрашњу управу, дакле у принципу само власт другог

степенa, ипак закон (у ал. 3. чл. 1. Зак. о унутр. управи) предвиђа, да Министарство може бити и власт првога степена.

Из одредаба Закона о удружењима, зборовима и договорима међутим јасно је, а нарочито с обзиром и на § 38, да закон под општом управном влашћу првог степена разуме: за подручје управе града Београда, управника града Београда, коме је онда Министар унутрашњих послова општа управна власт другог степена; за седишта бановина управника полиције, коме је бан општа управна власт другог степена; за административне срезове среског начелника, коме је бан општа управна власт другог степена; и у градовима у којима градски начелници обављају функције среских начелника, ако у месту нема државне полицијске власти, градски начелник, коме је онда бан општа управна власт другог степена.

§ 3. — ⁽¹⁾ У правилима удружења има се утврдити:

- 1) име, седиште и подручје удружења;
- 2) задатак удружења и сретства којима се постижава;
- 3) устројство управе и начин како се пуноважно доносе одлуке удружења;
- 4) одредбе о ступању у удружење и иступању;
- 5) права и дужности чланова;
- 6) заступање удружења;
- 7) друштвени знакови, печат, одећа и слично;
- 8) намена имовине удружења за случај његовог престанка.

⁽²⁾ Име удружења не може бити у противности са задатком удружења, и мора се разликовати од назива јавних надлештава и јавних тела, као и од имена других удружења у истом месту.

За професионална удружења државних службеника постоје нарочити прописи у § 76 Закона о чиновницима од 31. марта, 1931. год.

§ 4. — ⁽¹⁾ Општа управна власт другог степена забраниће оснивање удружења, ако је оно по свом имену, задатку или уређењу противно државном или друштвеном поретку или јавном моралу или као удружење за физичко васпитање постављено на верску, племенску или регионалну основу.

⁽²⁾ Забрана ће се издати писмено, најдаље у року од шест недеља од дана кад је предана пријава о оснивању удружења, и у њој навести разлози за то.

⁽³⁾ Ако се забрана не изда у року предвиђеном у претходном ставу, удружење ступа у живот.

⁽⁴⁾ Општа управна власт другог степена може и пре истека шестонедељног рока изјавити да нема разлога за забрану, у ком случају удружење од тога дана ступа у живот.

Одлука опште управне власти другог степена о забрани удружења првостепена је одлука; она мора у свему бити донета по Зак. о општом управном поступку, и нарочито мора одговарати одредбама § 107.—110. тога Закона.

§ 5. — Против забране удружења допушта се жалба по Закону о општем управном поступку.

По § 114. Зак о општем упр. поступку има се право жалбе само на једну, непосредну вишу власт.

После тога долази тужба управноме суду (а ако је та власт Министар) онда Државном савету (§ 18 Зак. о држ. сав. и управним судовима).

Како ће, редовно, бити у питању жалба Министру на одлуку бана, — то ће редовно следити тужба Државном савету.

§ 6. — Управа удружења саопштаваће општој управној власти првога степена писменим поднеском изабране чланове управе, назначивши и њихово звање односно занимање и место боравка, а о члановима удружења водиће тачно спискове, које ће у препису достављати поменутој власти, кад она то затражи, односно, по захтеву, допустити јој да их разгледа.

§ 7. — (1) На скупштине удружења могу долазити само чланови и поименце позвани гости.

(2) Сваку скупштину управа ће писмено пријавити општој управној власти првога степена, на 48 часова пре дана скупштине, назначивши јој време и место скупштине, као и дневни ред.

(3) Власт може забранити скупштину, ако се сазове против одредаба правила или закона, односно скинути с дневног реда предмете који су противни правилима или закону.

(4) Против одлука власти по претходном ставу допушта се жалба по закону о општем управном поступку.

(5) За састанке у циљу просвећивања или забаве важе општи полицијски прописи.

Општи полицијски прописи за састанке у циљу просвећивања или забаве, из алинеје пете, бар за територију бивше краљевине Србије, не постоје.

§ 8. — Општа управна власт првога степена може на сваку скупштину удружења одаслати свога претставника, који је дужан да спречава незаконит или неправилан рад или неред, а према потреби и да распусти скупштину. У случају ако није присутан претставник власти, власт може под истим условима и непосредно одредити распуштање скупштине.

О одашиљању претставника управна власт није дужна обавештавати удружења, али је такав претставник, када буде дошао, дужан да се легитимише као претставник управне власти.

Скупштина, међутим, има да почне у заказано време, и ако претставник власти дотле не дође.

За случај непосредне наредбе распуштања скупштине, оно „под истим условима“, значи, „незаконит или неправилан рад или неред.“

§ 9. — На захтев опште управне власти првога степена, управа друштва допустиће да власт разгледа записнике седница и скупштине.

Казна за огрешење о одредбу § 9. прописана је у § 36 овога Закона.

§ 10. — (1) Општа управна власт првога степена може обуставити одлуке удружења које су противне правилима или закону.

(2) Против одлуке власти допушта се жалба по закону о општем управном поступку, али се жалбом не одлаже извршење одлуке власти.

Законодавац није предвидео рок у коме управна власт може обуставити одлуке удружења противне правилима или закону.

У сваком случају одлука о таквој обусти, мора испуњавати услове из § 107—110 Зак. о општем управн. поступку.

Како се „жалбом не одлаже извршење одлуке власти,“ — то би било важно питање, да ли ове забране нису одлуке из тач. 2. алинеја 2. § 70 Зак. о општем управн. поступку, — пошто је даљи поступак после жалбе у таквом случају друкчији (§ 111 Зак. о општем управн. поступку).

§ 11. — (1) Удружења која би прекорачила свој статутарни круг рада или га не би могла више вршити, или би поступила против државног или друштвеног поретка или јавног морала, општа управна власт другога степена може распустити.

(2) Против одлуке власти о распуштању допушта се жалба по закону о општем управном поступку, али се жалбом не одлаже извршење одлуке власти.

Поступак „против државног или друштвеног поретка или јавног морала“ треба да је позитивним законом забрањен. То у толико пре што

одлука о распуштању мора одговарати § 107—110 Зак. о општем управном поступку.

Прекорачење статутарног круга рада или немогућност даљег вршења мора бити утврђена.

§ 12. — (1) Оснивање политичких удружења (политичких друштава, политичких странака), која не могу имати верски, племенски или регионални карактер, нити задатак који би био противан народном јединству, целини државе или државном или друштвеном поретку, везано је за нарочиту дозволу Министра унутрашњих послова, који решава и о томе да ли се неко удружење има сматрати политичким.

(2) За политичка удружења која нису политичке странке, дозвола за оснивање важи уједно као дозвола за постојање и рад удружења.

Према другој алинеји § 12 изгледа, да законодавац прави разлику између политичких удружења и политичких странака. Разликовање међутим није конзеквентно спроведено, тако да је нејасно у чему би она била.

Кад је већ оснивање политичких странака издвојио и ставио под нарочити режим, — онда је законодавац требао да да ближу ознаку политичке странке.

Чисто економска или чисто сталешка удружења (па ма и преко парламента водила борбу за остварење свога програма), не могу се без ичега даље сматрати за политичка удружења. — Раднички синдикати, са ма како обимно предвиђеном парламентарном борбом за остварење радничких захтева, тешко да би се, без

ичега даље, могли подвести под политичка удружења. — Исто би то важило за земљорадничке, чиновничке итд. сличне организације.

То што је законодавац оставио Министру унутрашњих послова, да арбитрарно решава, да ли се неко удружење има сматрати политичким, још не значи решење питања; у толико пре, што противу одлуке Министрове није дато правно сретство.

§ 13. — (1) Кад се намерава основати политичка странка, оснивачи, у броју од најмање 100 биће дужни да, уз програм и правила странке поднесу још и својеручно потписану пријаву Министру унутрашњих послова. Потписници пријаве (оснивачи), уз ознаку својих презимена и имена, морају у пријави назначити још и своја звања, односно занимање и места из којих су.

(2) Одлука којом се допушта оснивање политичке странке објављује се у „Службеним новинама“.

(3) Потписници пријаве (оснивачи), пошто приме одлуку, могу приступити упису чланова и стварању одбора (организација) политичке странке.

За оснивање једне политичке странке, потребна је прво претходна, начелна, дозвола Министра унутрашњих послова.

Утврђујући да ли је дотично удружење политичкога карактера и да ли програм одговара § 12 Закона, Министар унутрашњих послова даје претходно допуштење за оснивање дотичне политичке странке. Допуштење се даје у облику одлуке, која се објављује у „Службеним новинама“.

Тек кад одлуку о допуштењу приме оснивачи, они могу приступити упису чланова и организацији странке. — Објава преко „Службених новина“ није за то довољна.

Како потписника пријаве, оснивача, мора бити најмање сто, — то ће бити спорно питање, да ли се одлука о допуштењу оснивања може предати само једном или неколицини, и коме, — или не. Ово је важно, за то, што се са организацијом може отпочети тек онда кад „потписници (оснивачи)“ приме одлуку, а предстанак свих оснивача тога ради био би практично немогућ или бар врло тежак.

Рок за доношење ове одлуке није законодавац предвидео.

§ 14. — Организовање политичких странака има се тако провести да морају имати у сваком срезу државе одбор (организацију) са по најмање 60 чланова. За приступ у чланство странке као и за пристанак за чланство у одбору (организацији) странке потребна је слободно дата писмена изјава. Ову изјаву писмени грађани имају својеручно потписати, а неписмене, по њиховом пристанку, у присуству два писмена сведока, може и други потписати, који ће то својим потписом на истој изјави потврдити.

§ 15. — По завршеној организацији политичке странке, оснивачи ће поднети Министру унутрашњих послова доказ да је странка у целој држави организована на напред назначени начин. После тога ће Министар унутрашњих послова у року од 2 месеца донети коначну одлуку да ли одобрава да политичка

странка постоји и ради, или не. Дозвола биће објављена у „Службеним новинама“.

После начелне одлуке о допуштењу оснивања странке и после извршене организације странака према § 14, Министар унутрашњих послова, после поднетих доказа о свему томе, доноси коначну одлуку да ли дозвољава да политичка странка постоји и ради или не.

Ову одлуку Министар унутрашњих послова доноси у року од два месеца; али није предвиђена никаква санкција, ако Министар ову одлуку у опште не донесе.

И ова одлука објављује се преко „Службених новина.“

§ 16. — У свима случајевима када се утврди да се политичко удружење (политичко друштво, политичка странка) не придржава у своме раду прописа овога закона, односно када се утврди пропуштање прописаних пријава, изјава или доказа, или подношење лажних, нетачних или непотпуних пријава, изјава или доказа, политичко удружење се може распустити одлуком Министра унутрашњих послова.

И ако законодавац предвиђа да разлози за распуштање треба да буду утврђени, ипак пошто је одлука Министра унутрашњих послова арбитражни, — та је одредба беспредметна.

§ 17. — Инострана лица и малолетници, као и они који су изгубили грађанска права законом путем док се у права не поврате, не могу бити чланови никаквог политичког удружења.

Појам „инострана лица“ значи свакако и оне стране поданике који су под заштитом наших закона.

Појам „грађанска права“ не постоји у новом законодавству; постоји појам „часна права“. — Ако је израз „грађанска права“ употребљен, да би обухватио и лица под стечајем, старатељством итд., ипак не треба губити из вида да је он и у теорији ужи од израза „часна права“.

§ 18. — Кад се које било удружење драгољно разиђе, управа ће то одмах јавити општој управној власти првога степена.

§ 19. — У сваком случају престанка удружења, општа управна власт првога степена ће надзирати да се имовина удружења употреби према одредбама правила односно закона.

§ 20. — Под одредбе ове главе не спадају:

- 1) Верске заједнице усвојених и призна-тих вероисповести и њихова верска удружења основана на законима;
- 2) удружења и друштва трговачког и привредног карактера основана по одредбама закона који за њих важе;
- 3) удружења и заједнице јавног права које су основане по специјалним законима.

Има удружења која нису верске заједнице, нису ни трговачког ни привредног карактера, нити су из јавног права, — али су их посебни закони признали изриком или дозволили.

Задруга (породична) има по грађ. законик у карактер правне личности и удружења нарочите врсте; водне задруге нису заједнице јавног права.

ва; за разне коморе је врло споран њихов карактер; исто то и за радничке организације дозвољене законом о заштити радника итл. — несумњиво да је законодавац у трећој тачци мислио не само на „удружења и заједнице јавног“ него и приватног права; и тек онда би одредба била потпуна.

Исто је тако ваљало нарочито истаћи и ђачка удружења.

Глава друга. О зборовима и договорима:

§ 21. — Грађани имају право збора и договора у границама овога закона.

§ 22. — ⁽¹⁾ Зборови су јавни састанци, било под ведрим небом или на ком другом јавном месту.

⁽²⁾ Договори су састанци лично позваних лица у затвореном простору.

Састанци грађана, дакле, могу бити зборови и договори.

Зборови су јавни састанци под ведрим небом или на јавном месту. Појам јавног места, међутим, није у законодавству утврђен. У пракси, али не сталној, јавно је оно место које је приступачно лицима, без даљих формалности.

Договори су састанци (већег или мањег броја) само лично позваних лица и само у затвореном простору. Позив на договор мора увек бити индивидуално управљен одређеноме лицу.

§ 23. — ⁽¹⁾ Ко хоће да сазове збор или договор биће дужан да га пријави општој управној власти првога степена која је надле-

жна за место где би се збор или договор имао држати, и то најмање 48 сати пре дана одржавања.

⁽²⁾ У пријави, коју треба да потпише баре један од сазивача, са назнаком свога занимања и боравишта, мора се навести место, време и дневни ред збора или договора. Власт ће одмах издати потврду о пријави, ако сазивачи то затраже.

Дакле, значи, да и договори (састанци) управа удружења из овог Закона, морају бити пријављени властима.

Кад збор сазива какво дозвољено (неполичко) удружење, пријаву потписује лице (или лица) која претстављају удружење.

§ 24. — Сазивачи збора односно договора могу бити само лица која уживају грађанска права.

Примедба о појму „грађанска права“ код § 17 важи и овде.

§ 25. — ⁽¹⁾ Општа управна власт првога степена може забранити збор односно договор, ако налази да је противан закону, опасан за јавни поредак, јавно здравље или битне државне интересе.

⁽²⁾ Забрана се има саопштити сазивачима најдаље на 24 часа пре времена за које је збор односно договор сазван. Ако се у том року забрана не достави сазивачима, збор односно договор се може одржати.

Разлози са којих управна власт може забранити збор лимитативно су побројани у алинеји првој.

Нарочита дозвола за збор на јавном месту и договор не даје се. Самим тиме што власт такав збор или договор не забрани најдаље на 24 часа пре времена одређеног за сазив, сматра се одобреним. — Само је за забрану потребан нарочити акт, одлука која мора одговарати § 107—110 Зак. о општем управном поступку.

Спорно би било, да ли ове забране нису одлуке из тач. 2 алин. 2 § 70 Зак. о општем управном поступку, — пошто је даљи поступак после жалбе у таквоме случају друкчији (§ 111 Зак. о општем управном поступку).

Исто би тако спорно било и то, да ли власт може после 24 сата пре времена одређеног за сазив овакав збор или договор забранити.

§ 26. — За зборове под ведрим небом и њихове поворке потребна је нарочита дозвола опште управне власти првога степена, која се издаје у истом року који је предвиђен у претходном параграфу. Ако се у том року не изда, сматра се да дозвола није дата.

За зборове под ведрим небом и поворке (у опште) важи друго начело. Да би се могли одржати, сазивачима се мора о томе издати нарочита дозвола, најдаље на 24 часа пре времена одређеног за сазив. Без овакве изричне дозволе такав се збор ни поворка не сме одржати, јер се сматра да дозвола није дата.

Сазивачима се, у случају неодобравања оваквог збора или поворке, мора дати одлука, која мора одговарати § 107—110 Зак. о општем управном поступку, ради употребе правног средства из § 27. овог Закона.

И овде би било спорно, да ли ово ускраћивање није одлука из тач. 2 алин. 2 § 70 Зак. о

општем управном поступку, — пошто би даљи поступак после жалбе у таквоме случају био друкчији.

§ 27. — Против забране из § 25 односно закраћења дозволе из § 26 допушта се жалба по закону о општем управном поступку.

По § 114 Зак. о општем управном поступку има се право жалбе само на једну, непосредно вишу власт. — После тога долази тужба управноме суду, а ако је та власт Министар онда Државноме савету, по § 18 Зак. о Државном савету и управним судовима.

§ 28. — Збором односно договором руководи један од сазивача, ако сазивачи не предложе да се изабере нарочито претседништво. Од часа кад се образује претседништво, за ред на збору односно договору одговара оно, а дотле одговарају сазивачи. Они су дужни затражити помоћ власти кад опазе знаке нереда.

Ако је збор односно договор сазвало једно одобрено (неполитичко) удружење, збором односно договором, до избора претседништва руководе претставници дотичнога удружења.

§ 29. — Општа управна власт првога степена може на сваки збор односно договор одаслати свог претставника, коме је дужност да спречава сваки незаконити рад или неред, а према потреби и да распусти збор односно договор. У случају ако не пошаље претставника, власт може, под истим условима, и непосредно одредити распуштање збора односно договора.

Разуме се, да распуштање збора или договора може бити само у следству „незаконитог рада или нереда“. — Међутим претставник власти је арбитран у оцени.

Оно „под истим“ условима из друге реченице значи „незаконити рад или неред“.

Пошто законодавац ништа не каже, то би било спорно, да ли власт у оваквим случајевима мора дати решење о распуштању.

Тако би се у случају забране из § 25 и забрањена дозволе из § 26 имало правно сретство; али се противу распуштања из § 29 не би имало.

§ 30. — На збор односно договор нико не сме доћи наоружан, сем органа власти.

Органи власти могу доћи под оружјем на збор односно договор само у својству органа власти; али кад су учасници збора односно договора не смеју ни они доћи наоружани.

По § 164 Кривичног законика: „Ко силом или претњом да ће силу употребити, или претњом злочинством или преступом, спречи или растури незабрањене зборове, опходе или сличне манифестације казниће се затвором или новчано до 50.000.— динара. — Исто тако ће се казнити, ко код незабрањених зборова, опхода или сличних манифестација учини насиље у намери да растури збор, опход или манифестацију“.

§ 31. — За све зборове и договоре који имају за циљ претресање политичких питања или вршење какве политичке радње потребна је претходна дозвола опште управне власти првога степена. Сазивачи су дужни поднети пријаву власти најдаље на три дана пре дана

кад се збор односно договор има да одржи. Ако власт најдаље на 24 часа пре времена одржавања не изда дозволу, сматра се да је збор односно договор забрањен.

И за ове зборове и договоре важи у главном оно што је речено код § 26 овога Закона.

Међутим, спорно би било да ли власт мора у случајевима из § 31 у случају недозвољавања дати решење, — пошто у случају недозвољавања није предвиђено никакво правно сретство.

§ 32. — Изузетно од одредбе § 31, политичке странке којима су постојање и рад по прописима § 14 и 15 дозвољени могу одржавати зборове под ведрим небом или на другом јавном месту односно договоре (конференције) у затвореном простору и без претходне дозволе опште управне власти првога степена, но за држање ових зборова односно договора (конференција) сазивачи су дужни да на 24 часа раније поднесу писмену пријаву тој власти, која ће им о томе издати писмену потврду. И за овај случај важе одредбе § 23, става 2.

За зборове односно договоре дозвољених политичких странака, законодавац је усвојио један нарочити режим.

Сазивачи су дужни да на 24 часа раније поднесу власти писмену пријаву, коју треба да потпише барем један од сазивача, са назнаком свог звања и боравишта, места, времена и дневног реда, збора или договора (алин. 2 § 23 овог Закона). О пријави власт ће издати писмену потврду.

За овакве зборове односно договоре нити је потребна претходна дозвола власти нити их власт може забранити.

§ 33. — На зборове и договоре који имају за циљ претресање политичких питања или вршење какве политичке радње, општа управна власт првог степена послаће свога претставника, коме ће се сазивачи односно претседништво увек обратити одмах за помоћ, чим се на збору опазе знаци нереда. У овом случају ће претставник власти уклонити свакога који ред квари. Но ако би неред био такав да се ни после овога не би могао стишати, сазивачи односно претседништво дужни су одмах објавити распуштање збора. У противном, то ће учинити претставник власти.

На овакве зборове и договоре управна власт дужна је да пошаље свога претставника. Његова је улога у главном пасивна. Он има да уклони свакога ко квари ред, чим то сазивачи односно претседништво од њега затражи. Спорно би било, да ли претставник власти може сам по својој иницијативи кога уклонити, — као и да ли га, баш и у случају тражења сазивача односно претседништва може уклонити са другог разлога, сем кад квари ред.

Једино ако претседништво после нереда који се не би могао стишати ни уклањањем оних који квари ред, не објави распуштање збора, — учиниће то претставних власти по сопственој иницијативи.

Законодавац истина у озоми случају говори само о распуштању збора, али је сигурно да то важи и за договоре овакве врсте.

Наредба претставника власти о распуштању у оваквим случајевима арбитрарна је; спорно би било, да ли противу ње има правног сретства, бар према тач. 2. ал. 2. § 70 у вези § 111 Зак. о општем управном поступку.

§ 34. — Храмови, школе, соколски домови и њихова дворишта не могу бити места за одржавање зборова и договора политичких удружења (политичких друштава, политичких странака).

§ 35. — Под одредбе ове главе не потпадају :

- 1) пратње, црквени зборови и поворке;
- 2) јавне забаве, друштвени састанци и обичајна народна весеља.

Очигледно је да под одредбе ове главе не потпадају ни зборови и договори оних удружења о којима је реч у § 20 овог Закона.

Глава трећа. Опште и завршне одредбе.

§ 36. — Ко се огреши о одредбе овога закона, као и лица која не послушају заповести власти о уклањању или распуштању, казниће се затвором до тридесет дана или новчано до 5.000.— (пет хиљада) динара, односно и једном и другом казном, у колико у делу не буде која тежа кривица по коме другом закону.

По § 165. Кривичног законика: „Ко јавно на зборовима или на јавним местима дражи један део народа против другог или један дру-

штвени ред против другогa и тиме изазива верски или племенски раздор или раздор између друштвених редова казниће се затвором или новчано.”

§ 37. — (1) Казне по овом закону изричу опште управне власти првог степена.

(2) Против ових одлука допушта се жалба на општу управну власт другогa степена у року од 15 дана од дана доставе одлуке.

На овај ће начин пред вишу управну власт доћи посредно на разматрање и законитост наредбе ниже управне власти и у случајевима где правно сретство противу наредбе (одлуке) ниже управне власти није изрично предвиђено.

§ 38. — У градовима у којима градски начелници обављају функције среских начелника, послове опште управне власти првогa степена по овом закону врше месне државне полицијске власти, у колико такве постоје, а иначе градски начелници.

За управу полиције у седишту бановине није потребна нарочита одредба, пошто је она по чл. 60. Зак. о унутр. управи у вези § 1 Уредбе Бр. 12298 — 1930 год. о устројству и делокругу управа полиције, државна месна полицијска установа која по § 3 исте Уредбе решава као месна полицијска власт првог степена.

§ 39. — Околност да је нека кривица учињена у скупштини удружења или на неком збору или договору може се узети у обзир као

околност, у смислу кривичног законика, која утиче да казна буде већа, у колико већ самим тим дело није нарочито оквалификовано.

Одредба § 39 није довољно јасна. Међутим намера је очигледно била, да се околност извршења узме као отежица из кривичног закона само код оних дела, која би дошла на суђење пред судове, пошто управне власти не суде по кривичном закону.

§ 40. — У Закону о заштити јавне безбедности и поретка у држави од 6 јануара 1929 године, са изменама и допунама од 1 марта 1929 године, у чл. 7, другом ставу, испред тачке на крају додају се речи: „или регионално“.

Према овоме би чл. 7. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави гласио: „Како она удружења и партије са циљем предвиђеним у чл. 1. овога Закона, тако исто забрањују се и растурају сва удружења и политичке странке које врше пропаганду или убеђивање других, да треба променити постојећи поредак у држави.

Исто тако забрањују се и растурају све политичке странке, које носе обележје верско, племенско или регионално.

Организовање, помагање или постајање чланом овакве организације, у колико не потпада под удар чл. 2. овога Закона, казниће се затвором до једне године и глобом до 10.000.— динара.“

§ 41. — Министар унутрашњих послова се овлашћује да правилником пропише ближе одредбе к овом закону.

§ 42. — (1) Овај закон ступа на снагу кад се обнародује у „Службеним новинама“.

(2) Једновремено укидају се све одредбе досадашњих закона о удружењима (друштвима), зборовима и договорима и закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави у колико су противне одредбама овога закона.

Нарочито су укинуте одредбе Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави и то: чл. 8., који се односио на оснивање и постојање постојећих политичких друштава, јер је замењен одредбама § 12—16 овог Закона, — и чл. 9. о зборовима, састанцима, манифестацијама и опходима, јер је замењен одредбама § 25 и 26. овог Закона.

Закон о Удружењима, зборовима и договорима објављен је у Бр. 217. Службених новина од 19. септембра, 1931. год.

Gov. br.
38587